

8. Kriminalita, závislosti, dopravní nehody

Kriminalita je v podstatě protiprávní jednání, neboli veškeré páchaní přestupků či trestných činů. Odborná literatura uvádí, že kriminalita je souhrnem spáchaných trestných činů. Kriminální činnost podstatně ovlivňují sociodemografické a socioekonomické podmínky příslušné oblasti, to znamená velká nezaměstnanost, vysoký počet osob ohrožených sociálním vyloučením (tj. osob, závislých nejen na dávkách pomoci v hmotné nouzi), nízká vzdělanostní struktura obyvatel, vysoká rozvodovost, vysoký podíl vězňených osob a osob odsouzených k jinému druhu trestu, vysoký počet dětských a mladistvých pachatelů.

Kriminalita

Vzhledem k tomu, že Policie ČR přistoupila počátkem roku 2016 k celkové rekonstrukci Evidenčně-statistického systému kriminality, budeme z důvodu srovnatelnosti pracovat pouze s roky 2016 až 2018.

Celkový počet stíhaných osob ve Zlínském kraji meziročně kolísal. Největší počet stíhaných osob během tří let bylo v roce 2016, kdy jich bylo 4 203. Naopak nejmenší počet byl v roce 2017 (4 071 osob). V mezikrajském srovnání byl počet 4 113 stíhaných osob celkem v roce 2018 pátý nejnižší mezi kraji. V roce 2017 měl Zlínský kraj čtvrtý nejnižší počet stíhaných osob. Méně už měli jen kraj Karlovarský, Kraj Vysočina a Pardubický kraj.

Kriminalita podle pohlaví

Pramen: Policejní prezidium ČR

	Muži			Ženy			Podíl žen z celku (%)		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Stíhané osoby	3 613	3 477	3 486	590	594	627	14,0	14,6	15,2
Objasněné skutky	3 901	3 659	3 614	627	633	631	13,8	14,7	14,9
z toho druh kriminality:									
násilná	393	415	466	32	33	43	7,5	7,4	8,4
mravnostní	48	78	70	3	3	9	5,9	3,7	11,4
majetková	1 121	941	807	132	106	91	10,5	10,1	10,1
hospodářská	436	398	390	190	234	201	30,4	37,0	34,0

Z pohledu mezi pohlavími se v kraji během tří let pohyboval podíl stíhaných žen mezi 14 až 15 procenty. V mezikrajském srovnání byl nejvyšší podíl stíhaných žen v roce 2018 v kraji Ústeckém (18,8 %), naopak nejnižší podíl evidovali v Plzeňském kraji (14,6 %).

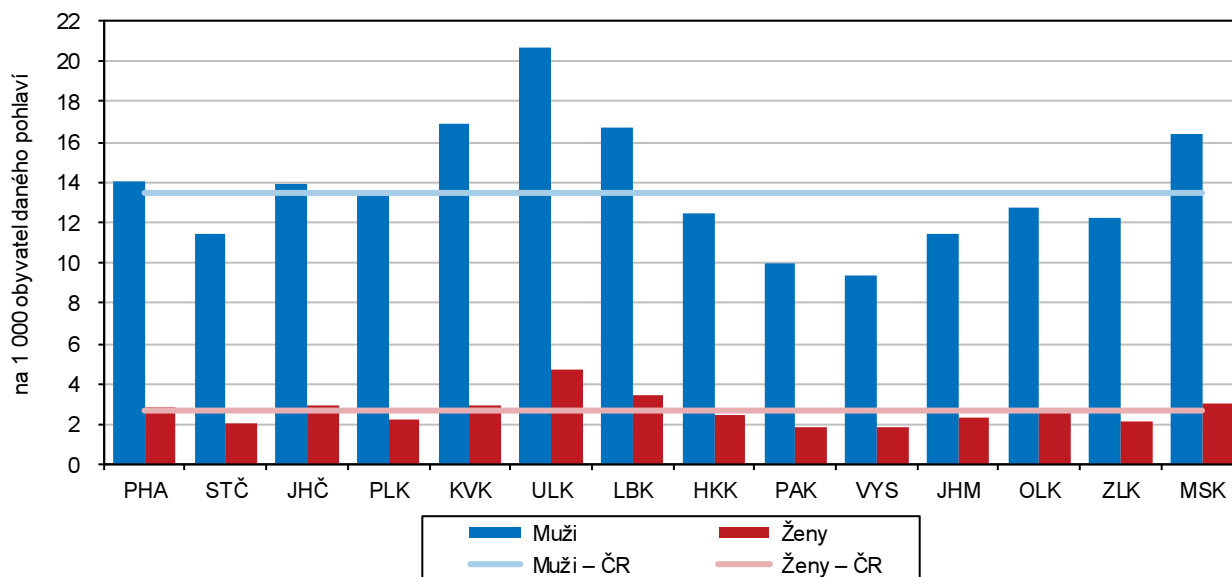
Malinko horší postavení mezi kraji měl Zlínský kraj, co se týká podílu stíhaných nezletilých osob ve věku 1-14 let. V roce 2018 byl tento podíl v kraji šestý nejmenší (1,9 %). Lépe si vedl kraj v podílu stíhaných mladistvých ve věku 15-17 let, kdy se kraj umístil na čtvrté místo v ČR s podílem 2,5 %. Podíl opakovaných trestných činů se v kraji během tří let pohyboval mezi 35,5 % v roce 2018 až po 46,9 % v roce 2016.

Počet stíhaných osob na tisíc obyvatel v roce 2018 v kraji dosáhl 10,6 případů, což byl druhý nejmenší počet mezi kraji ČR, menší měli pouze v Kraji Vysočina. Naopak nejvyšší byl zaznamenán v Praze (36,6 případů). V porovnání mezi pohlavími dosáhl nejvyšší příčky Ústecký kraj jak u mužů (20,7 případů), tak i u žen (4,7 případů). Nejnižší relativní ukazatel vycházel u mužů v Kraji Vysočina (9,4 případů) a u žen v Pardubickém kraji a rovněž na Vysočině (shodně 1,9 případů).

Celkový počet registrovaných trestných činů se v posledních třech posuzovaných letech ve Zlínském kraji snižoval. V roce 2018 představoval 6 199 trestných činů, což bylo o 16,2 % méně než v roce 2016. Pouze 10,2 % celkové kriminality bylo spácháno ženami. Z pohledu struktury zjištěných trestných činů převažuje obecná kriminalita, která zahrnuje vraždy, násilné činy, mravnostní činy, majetkové a ostatní kriminální činy (nedovolené pěstování rostlin obsahující omamné látky, požáry, výbuchy, nedovolené ozbrojování apod.) Objasněnost celkové registrované kriminality během sledovaných let rostla a pohybovala se mezi 61,2 % v roce 2016 až po 68,5 % v roce 2018.

Stíhané osoby podle pohlaví a krajů v roce 2018

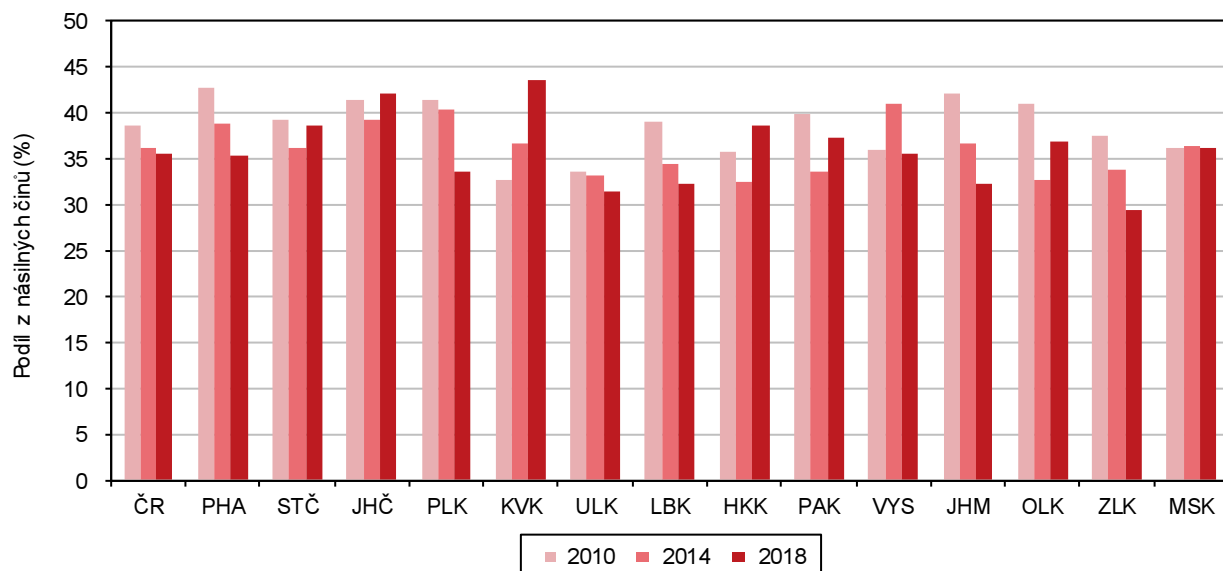
Pramen: Policejní prezidium ČR

Počet násilné kriminality naopak během tří let vzrostl o 9,6 %. Ve Zlínském kraji bylo v roce 2018 zaznamenáno 625 násilných činů, z nichž bylo objasněno 81,4 %. Spácháno ženami bylo pouze 6,9 % těchto činů. Ve Zlínském kraji byl v roce 2018 zaznamenán nejnižší podíl násilné kriminality na celkovém počtu registrovaných trestných činů (29,4 %) mezi kraji ČR. Nejvyšší podíl násilných trestných činů na celkovém počtu trestných činů evidovali v Karlovarském a Jihočeském kraji (43,5 resp. 42 %).

Registrované skutky násilné kriminality, kde objektem napadení byla žena, podle krajů

Pramen: Policejní prezidium ČR

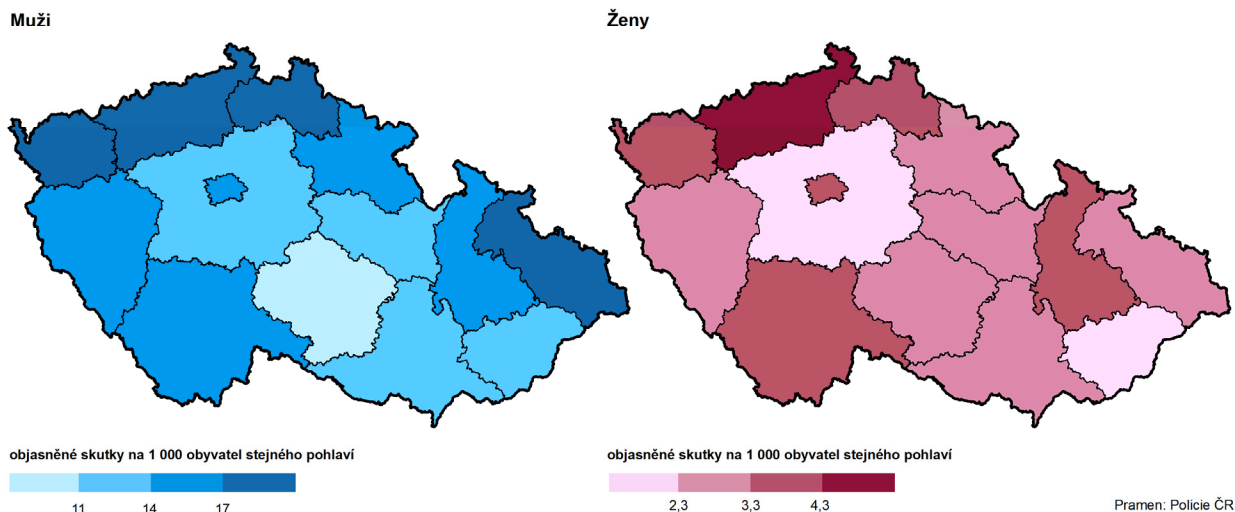

Během tří let v kraji klesl o 33,3 % počet majetkových trestných činů. Nejvíce jich bylo spácháno v roce 2016, a to 3 176, nejméně v loňském roce (2 118). Jejich objasněnost se pohybovala mezi 39 % až po 42 %. Ženy se podílely na těchto činech 4 %.

Násilná kriminalita, při níž byla objektem napadení žena, se mezi kraji v roce 2018 pohybovala od 43,5 % v Praze, po 29,4 % ve Zlínském kraji. Republikový průměr dosáhl 35,5 %.

Kriminalita podle pohlaví a krajů v letech 2016–2018 (roční průměr)

Závislosti

Závislost je stav, kdy je někdo podmíněn nějakou okolností nebo situací, kterou potřebuje (nebo si myslí, že ji potřebuje) ke své existenci. Živé organismy jsou závislé na dostatku kvalitní potravy, vody, vzduchu atd. Závislostí na osobě se rozumí obvykle závislost na její péči, lásce nebo přítomnosti (např. za normálních okolností je malé dítě závislé na svých rodičích). Velice často je závislost způsobena tím, že člověku něco nahrazuje (např. přejídáním je velice často potlačována samota, smutek, sebelítost). Závislost jako taková pak přináší únik (např. při požití alkoholu nemyslí dotyčný člověk na věci, které ho sužují). Rychlé životní tempo, velký celospolečenský tlak na vysoké výkony, nezaměstnanost, stres, nemoc, špatné rodinné zázemí, to všechno jsou faktory, které musí člověk zvládnout. Aby vše dobře zvládl, měl by umět odpočívat, relaxovat a mít dostatek spánku. Jenže k tomu všemu je potřeba mít volný čas, kterého se nedostává. Touha po co nejrychlejší odstranění stresu, únavy, bolesti nás žene k požívání látek, které nám navodí rychlou úlevu a příjemné pocity. Vznik závislosti je pravděpodobný u většiny látek nebo chování, které přímo způsobují intenzivní pocit úlevy a potěšení nebo zbavují bolesti. Pokud je však tento přínos spojen s výraznými škodami na zdraví nebo na společenských vztazích a pokud člověk ztrácí schopnost přínosy a rizika racionálně zvažovat, jde o patologickou závislost. Drogou rozumíme každou látku s potenciálními účinky na psychiku, která může vyvolat závislost a být škodlivá pro jedince i společnost. Výroba, distribuce a užívání drog (jako marihuana, heroin, LSD, pervitin atd.) patří mezi nejrozsáhlejší činnost, která zatěžuje nejen ekonomiku každého státu, ale i jeho policejní složky.

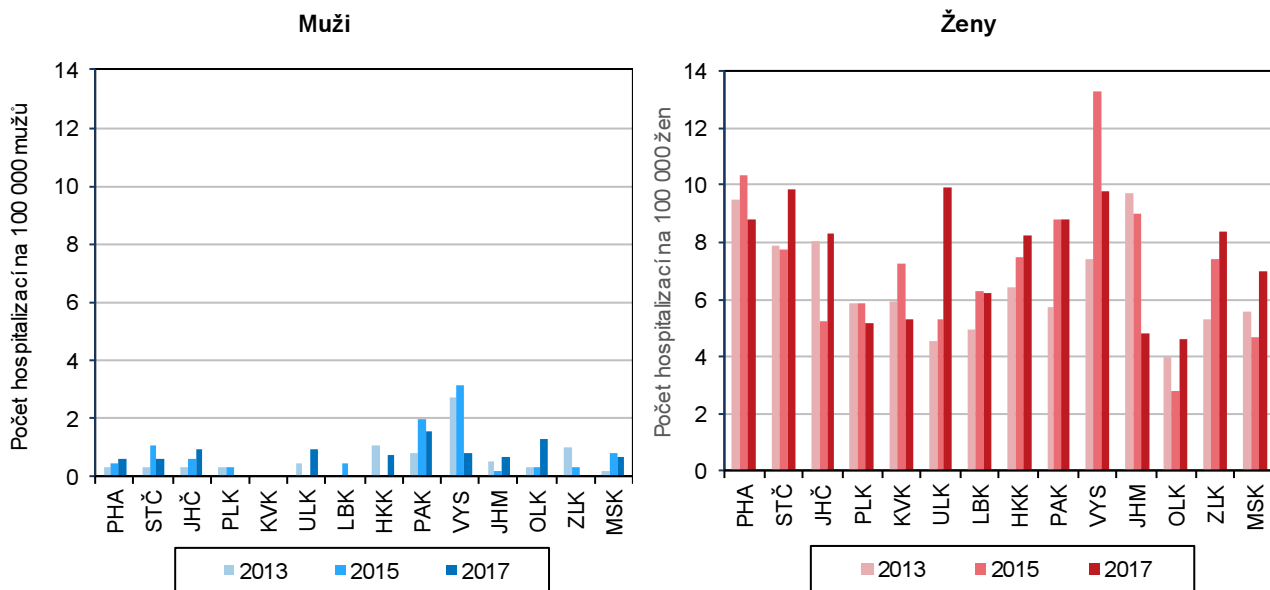
Mezi jednu z problematik dnešní doby patří poruchy příjmu potravy (PPP). Jedná se o okruh onemocnění, kam patří mentální anorexie, mentální bulimie a také přejídání spojené s jinými psychickými poruchami, například se stresem. U těchto poruch jsou typické obavy z tloušťky, manipulace s jídlem, sloužící ke snížení hmotnosti a zkreslené vnímání vlastního těla. Jde o psychická onemocnění. To znamená, že chování spojené s anorexií či bulimií není od určitého stádia nemocný člověk schopen ovládat a tedy se i sám bez pomoci druhých nemoci zbavit. Nejčastěji se objevují během dospívání a rané dospělosti, ale mohou se rozvinout i v pozdějším věku nebo naopak v dětství.

Tyto poruchy se léčí jak ambulantně, tak hospitalizací v nemocnicích. V roce 2017 bylo ve Zlínském kraji v ambulantní péči lékařů celkem 95 pacientů s diagnózou – porucha příjmu potravy. Bez mála 96 % bylo žen, což byl největší podíl mezi kraji. Naopak nejnižší byl v Ústeckém kraji (82,6 %), republikový průměr byl 90,4 %. Nejvíce, a to 43,2 % pacientům bylo 20 let a více, dále pak 34,7 % bylo ve věku 15-19 let a 22,1 % pacientům bylo méně jak 14 let. Hospitalizováno na psychických lůžkových odděleních v nemocnicích bylo celkem 25

pacientů a jejich počet rok od roku stále rostl. Z celkového počtu hospitalizovaných pacientů ve Zlínském kraji byly všechny ženy.

Hospitalizace pro poruchy příjmu potravy v psychiatrických lůžkových zařízeních podle pohlaví a kraje bydliště

Pramen: ÚZIS

Mezi nejčastější závislost patří kouření. Zdrojem těchto dat bylo Evropské výběrové šetření o zdraví, které se uskutečnilo v roce 2014 ve spolupráci s Ústavem Zdravotnických Informací a Statistiky České republiky. Výběrová šetření o zdravotním stavu obyvatel se v České republice provádí již od roku 1993. Hlavní význam šetření spočívá v tom, že umožňuje informace navzájem provázat a sledovat např. zdraví podle socioekonomických charakteristik, využívání zdravotní péče s ohledem na zdravotní stav pacienta, zdraví ve vztahu k charakteristikám životního stylu. Šetření zahrnovalo několik základních okruhů, které sledovaly charakteristiky zdraví, využívání zdravotní péče i aspekty zdravotního stylu, vždy ve vztahu k věku, vzdělání, rodinnému stavu a zaměstnání respondenta. Jeden z okruhů se týkal i determinantů zdraví, mezi jiným zde byly i otázky na užívání návykových látek, např. alkohol a kouření.

Z tohoto šetření vyplynulo, že v době provádění šetření bylo 23,3 % mužů a 8,6 % žen z celkového počtu obyvatel současnými kuřáky. Nikdy nekouřilo téměř 62,7 % mužů a 87,0 % žen. Bývalých kuřáků mužů bylo 14,1 % a žen 9,9 %. Nejvyšší počet kuřáků vykázali v Karlovarském kraji, naopak nejnižší v kraji Plzeňském.

Jedním ze základních znaků závislosti je přítomnost odvykacího stavu při vysazení návykové látky. Součástí odvykacího procesu po vysazení návykové látky je detoxifikace (léčebná metoda, jejímž smyslem je zastavit užívání drogy u závislé osoby a minimalizovat symptomy odvykacího syndromu a riziko poškození). Vhodné zařízení, ve kterém se tato procedura provádí, je obvykle nazýváno detoxifikačním centrem či jednotkou. Tradiční detoxifikace se provádí v psychiatrických léčebnách nebo na psychiatrických a dalších odděleních nemocnic. Klient je přijat ještě intoxikovaný nebo již s odvykacími příznaky. Pokud se používá medikace, předepisuje se obvykle látka, jež má zkříženou toleranci a zkříženou závislost k látce, kterou užívá pacient. Pobyť na detoxifikační jednotce se ukončí až několik dní poté, co odvykací příznaky bezpečně odezní a léky jsou vysazeny, jinak je vysoké riziko relapsu a pokud si propuštěný klient vezme dávku drogy, na niž byl předtím nastavený, může dojít k vážným až smrtelným komplikacím z předávkování.

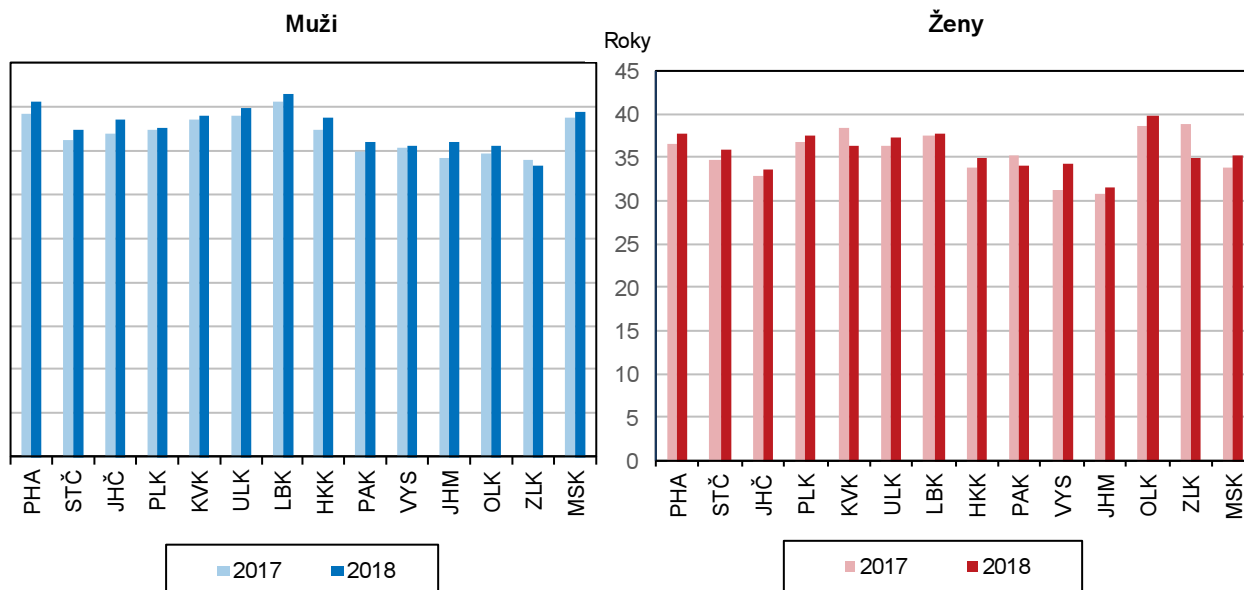
Během roku 2018 podstoupilo ve Zlínském kraji 8 osob substituční léčbu, z toho bylo 75,0 % mužů a 25,0 % žen. Průměrný věk u mužů představoval 33,3 let, u žen 35,0 let. V mezikrajském srovnání byl průměrný věk mužů v kraji nejnižší. Průměrný věk u žen ve Zlínském kraji byl šestý nejvyšší mezi kraji. Nejstarší pacientky

podstoupily substituční léčbu v Olomouckém kraji (39,9 let), naopak nejmladší léčené drogově závislé registrovali v Jihomoravském kraji (31,6 %).

Průměrný věk klientů substituční léčby závislosti na opiátech/opioidech podle pohlaví a kraje bydliště

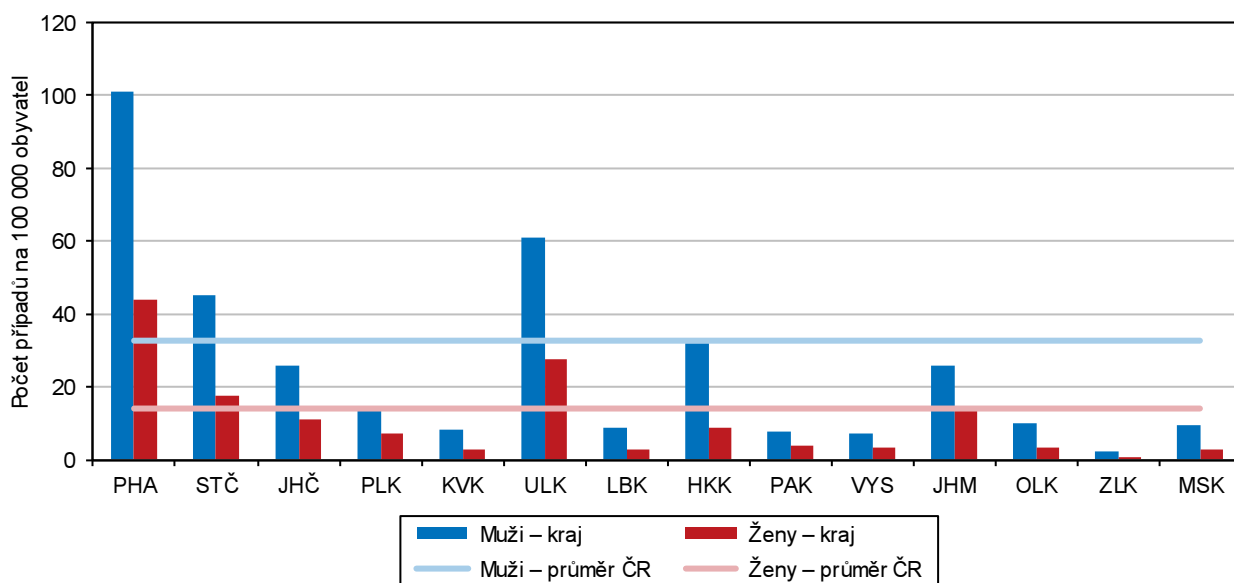
Pramen: ÚZIS

Během dvou let 2017 až 2018 podstoupilo v průměru substituční léčbu závislostí na opiátech a opioidech v kraji v průměru 2,1 mužů a 0,5 žen v přepočtu na 100 tisíc osob daného pohlaví. V mezikrajovém srovnání se u obou pohlaví jednalo o nejnižší počet. Naopak nejvyšší počet mužů i žen se léčilo ze závislosti na opiátech pomocí substituční léčby na 100 tisíc osob daného pohlaví v Praze (muži 92,4, ženy 39,7 osob). Republikový průměr u mužů (30,4 osoby) byl překročen ve čtyřech krajích – Praze, Středočeském, Ústeckém a Královéhradeckém. Překročení u žen bylo kromě Královéhradeckého kraje stejné jako u mužů a týkalo se tří krajů.

Případy substituční léčby závislosti na opiátech/opioidech podle pohlaví klientů a kraje bydliště (průměr let 2017–2018)

Pramen: ÚZIS

Dopravní nehody

Počet dopravních nehod během let v kraji rostl. V roce 2018 bylo Policii ČR ve Zlínském kraji nahlášeno o 0,3 % více dopravních nehod celkem než v roce předchozím. V porovnání s rokem 2010 byl nárůst podstatně vyšší a dosáhl 137,5 %. Tento nárůst během těchto let je mezi kraji nejvyšší. Nehodovost vzrostla ve všech krajích, nejméně (o 17,9 %) v kraji Libereckém. V roce 2018 bylo Policii ČR v kraji nahlášeno celkem 4 228 nehod, z toho 3 231 tvořily nehody zaviněné osobou. Rostoucí trend měl i počet nehod zaviněných ženou, od roku 2010 do roku 2018 se jejich podíl na celkovém počtu nehod zvýšil o 1,9 p.b.

Dopravní nehody podle viníka

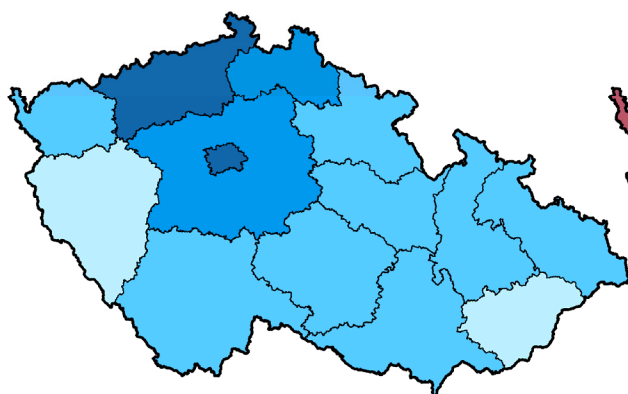
Pramen: Policejní prezidium ČR

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Dopravní nehody celkem	1 780	2 014	3 025	3 314	3 484	3 680	4 044	4 215	4 228
z toho zaviněné osobou	1 724	1 893	2 559	2 794	2 949	3 113	3 317	3 267	3 231
z toho ženou (%)	18,7	17,1	14,2	14,8	15,3	16,0	14,7	14,6	14,3
v tom zaviněné									
chodcem	49	51	51	50	39	43	42	49	31
z toho ženou (%)	28,6	13,7	19,6	20,0	20,5	20,9	21,4	10,2	22,6
řidičem nemotorového vozidla	183	192	243	235	272	227	252	210	218
z toho ženou (%)	26,2	27,1	23,9	17,9	24,3	23,3	21,4	28,6	28,0
řidičem motorového vozidla	1 492	1 650	2 265	2 509	2 638	2 843	3 023	3 008	2 982
z toho ženou (%)	18,2	17,3	16,0	17,5	17,4	18,5	17,5	18,4	18,0

Počty dopravních nehod zaviněných osobou během sledovaných let v kraji stoupl o 87,4 %. Vývoj struktury nehod podle kategorie účastníků silničního provozu a podle zavinění byl u jednotlivých účastníků rozdílný. Celkový počet nehod zaviněných chodcem byl během let kolísavý. Nejvyšší počet (51) byl zaznamenán v letech 2011 a 2012, naopak nejnižší (31) v loňském roce. Jejich počet se během let snižoval. Snižil se i podíl chodkyň, které byly viníkem nehody. Naopak se zvýšil počet nehod zaviněných řidičem motorového vozidla a to o 99,9 %. Podíl žen na těchto nehodách se pohyboval v rozmezí 16,0 % až po 18,5 %. Nehody způsobené řidičem nemotorového vozidla stouply během sledovaných let o 19,1 % a ženy se na nich podílely v průměru 24,5 %.

Dopravní nehody zaviněné osobou podle pohlaví a krajů v letech 2013–2018 (roční průměr)

Muži

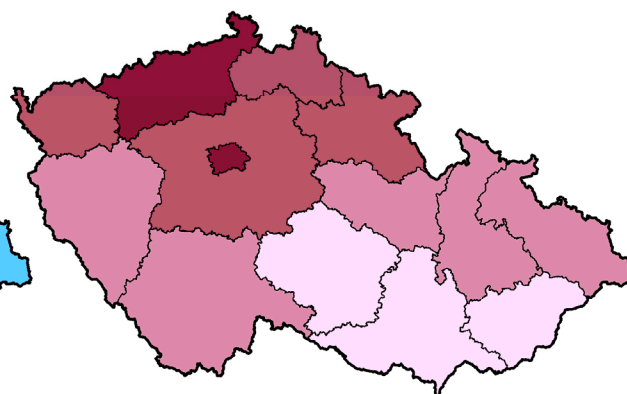
na 1 000 obyvatel stejného pohlaví

9

12

15

Ženy

na 1 000 obyvatel stejného pohlaví

2,0

2,5

3,0

Pramen: Policie ČR

Z pohledu důvodu, podle kterého byly nehody zaviněny, převažoval dlouhodobě nesprávný způsob jízdy. Podíl této příčiny vzniku nehod se rok od roku zvyšuje, zatímco v roce 2010 představoval polovinu nehod z celkového počtu, v roce 2018 už to bylo bezmála dvě třetiny (68,5 %). Podíl nehod zaviněných nesprávnou jízdou žen na celkovém počtu nehod podle této příčiny – od roku 2010 naopak klesl o 1,3 p.b. Dalším

nejčastějším důvodem vzniku nehod byla nepřiměřená rychlost (podíl 16,3 %). Podíl žen, které způsobily nehodu nepřiměřenou rychlostí, se během let 2010-2018 pohyboval od 16,4 % po 22,7 %. Nedání přednosti v jízdě byl dalším důvodem vzniku dopravních nehod v kraji. Podíl těchto nehod tvořil v loňském roce 13,3 %. Nesprávné předjíždění se na celkovém počtu nehod zaviněných řidičem motorových vozidel podílelo necelými 2 procenty, dlouhodobě u této příčiny klesal podíl žen, které nehodu způsobily.

Dopravní nehody zaviněné řidiči motorových vozidel podle hlavních příčin

Pramen: Policejní prezidium ČR

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Celkem	1 492	1 650	2 265	2 509	2 638	2 843	3 023	3 008	2 982
z toho zaviněné ženou (%)	18,2	17,3	16,0	17,5	17,4	18,5	17,5	18,4	18,0
z toho hlavní příčina									
nesprávný způsob jízdy	746	930	1 457	1 600	1 771	1 892	1 955	1 936	2 043
z toho zaviněné ženou (%)	17,2	14,5	13,3	14,3	15,6	16,6	15,0	15,0	15,9
nepřiměřená rychlost	407	399	454	540	427	501	557	564	485
z toho zaviněné ženou (%)	17,9	21,3	19,8	20,0	16,4	20,0	21,0	22,0	22,7
nedání přednosti	300	287	304	324	391	399	437	438	398
z toho zaviněné ženou (%)	19,7	22,0	23,7	29,9	26,3	25,8	2,5	28,5	24,6
nesprávné předjíždění	39	34	50	45	49	51	74	70	56
z toho zaviněné ženou (%)	28,2	5,9	14,0	13,3	16,3	13,7	12,2	17,1	8,9

Během sledovaných let klesal při dopravních nehodách počet usmrcených osob i osob s těžkým zraněním. Naopak se zvyšoval počet osob s lehkým zraněním.

Následky dopravních nehod

Pramen: Policejní prezidium ČR

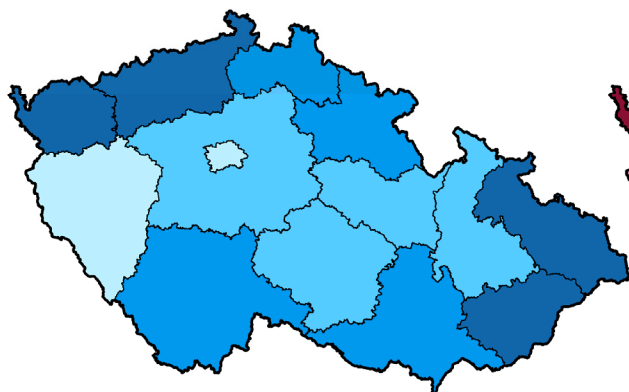
	Usmrcené osoby			Těžké zranění			Lehké zranění		
	2010	2014	2018	2010	2014	2018	2010	2014	2018
Celkem	40	33	22	172	184	122	1 122	1 279	1 382
z toho ženy (%)	20,0	33,3	13,6	32,0	40,2	36,1	42,8	42,5	43,2
v tom kategorii účastníků silničního provozu:									
chodci	13	12	4	22	32	29	121	124	135
z toho ženy (%)	38,5	58,3	50,0	50,0	56,3	48,3	58,7	46,8	60,0
řidiči (mimo jízdního kola)	16	16	14	69	75	45	506	560	682
z toho ženy (%)	6,3	6,3	7,1	14,5	20,0	24,4	30,6	34,8	36,5
spolujezdci	5	2	0	39	25	13	299	309	303
z toho ženy (%)	20,0	100,0	0,0	51,3	72,0	69,2	64,9	64,4	57,1
cyklisté	6	3	4	42	52	35	196	286	262
z toho ženy (%)	16,7	33,3	0,0	33,3	44,2	28,6	30,6	32,2	35,9

Bodový systém v Česku slouží ke sledování opakovaného páchaní přestupků nebo trestných činů. Současný systém bodového hodnocení byl v ČR zaveden 1. července 2006 na základě zákonů č. 411/2005 Sb. a 226/2006 Sb., kterými byl novelizován zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích (zákon o silničním provozu). Body zaznamenává v registru řidičů obecní úřad obce s rozšířenou působností. Body se zaznamenávají jen do celkového počtu dvanácti, po dosažení tohoto počtu úřad vyzve řidiče k odevzdání řidičského průkazu.

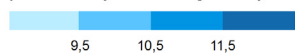
V centrálním registru řidičů bylo k 31. 12. 2018 celkem evidováno 375 029 řidičů Zlínského kraje, z toho 29 345 (7,8 %), kteří se dopustili přestupku (trestného činu) započítávaného do bodového hodnocení řidiče. Z celkového množství bylo 206 535 mužů, z nichž 11,6 % jich bylo bodovaných. Ženy byly bodovány pouze v 5 471 případech (3,3 % z celkového počtu žen řidiček). V celé ČR bylo celkem bodováno 7,1 % řidičů. Krajská hodnota překročila republikový limit o 0,8 p.b., u mužů o 1,1 p.b. a u žen o 0,3 p.b. V mezikrajském srovnání byla u obou pohlaví nejvyšší v Ústeckém kraji. Naopak nejnižší byla zjištěna taktéž u obou pohlaví v Praze (8,2 % u mužů, 2,2 % u žen).

Bodové hodnocení řidičů podle pohlaví v krajích k 31. 12. 2018

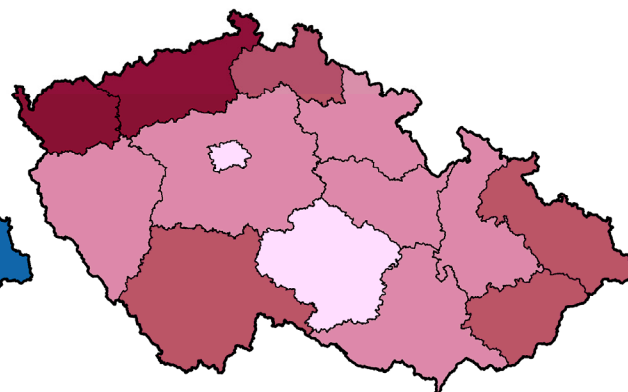
Muži

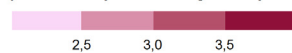
podíl bodovaných řidičů z registrovaných řidičů stejného pohlaví (%)

Ženy

podíl bodovaných řidičů z registrovaných řidičů stejného pohlaví (%)

Pramen: Ministerstvo dopravy

